

Det er naturlig og ofte nødvendig at borevisor fremskaffer og vurderer den økonomiske informasjonen rekonstruktøren skal basere sin rapportering på. Borevisor avgir en egen vurdering i sin innberetning av de samme forholdene.

Videre vil en sentral oppgave for borevisor være, sammen med rekonstruktøren, å vurdere det økonomiske grunnlaget for rekonstruksjonsforhandlingen. Det vil være nødvendig å ta stilling til hvorvidt skyldneren har tilstrekkelig likviditet til å gjennomføre rekonstruksjonsforhandlingene. Borevisor vil ha en naturlig oppgave i å bistå i vurderingen av likviditetsbudsjettet for forhandlingsperioden.

Like viktig er det at borevisor bistår rekonstruksjonsutvalget i vurderingen av rekonstruksjonsforslaget som skyldneren fremlegger. I praksis vil sentrale spørsmål være om forslaget anses som rimelig og rettferdig, om det står i misforhold til skyldnerens betalingsmuligheter og den dekningen som forventes ved en konkurs, samt en vurdering av hvorvidt det er rimelige utsikter til at

skyldneren faktisk vil klare å oppfylle rekonstruksjonsforslaget.

Hva forslaget mangler

Flere virksomheter vil ikke bare ha problemer med for høy forfalt uprioritert gjeld, men også med for høye driftsutgifter, for eksempel som følge av at ordre, aktivitet hos kunder mv. har gått ned. Dette er særlig aktuelt for igangsetting av driften i virksomheten etter stillstand som følge av koronapandemien.

Det er behov for regler om nedbemaning og støtte til lønn og feriepenger, samt mulighet til å reforhandle kontrakter som har blitt uforholdsmessig tyngende. Dette behovet er særlig stort innen reiseliv, servering, sports- og kulturarrangementer.

Noen av de mest sentrale manglene ved den midlertidige rekonstruksjonsloven er:

- Finansiering av lønn inkl. oppsigeslønn og feriepenger, f.eks. over lønnsgarantiordningen, hvoretter

lønnsgarantiens regresskrav anses uprioritert, slik ordningen er i Sverige i dag

- Mulighet til å reforhandle uforholdsmessig tyngende avtaler
- Avstemming i klasser av kreditorer med noenlunde like interesser, slik at for eksempel et betydelig flertall finanskreditorer kan binde et mindretall finanskreditorer ved stemmegivning
- Ikrafttredelse av lov om internasjonale insolvensbehandlinger, vedtatt i 2016, for bedre anerkjennelse av rekonstruksjonsloven utenlands

Videre lovarbeid

Den midlertidige loven er foreslått å gjelde frem til 1. januar 2022. Innen dette tidspunktet bør nye varige regler om rekonstruksjon være på plass. Ny, permanent lov bør bygge på den midlertidige loven, og se hen til EUs insolvensdirektiv og våre nabolands implementering av direktivet, for i enda større grad å kunne gi de nødvendige virkemidlene til å redde enda flere ellers levedyktige selskaper.

Grønne krisepakker som respons på COVID-19

MSc Climate Change Management
Eirin Birgitte Aagenes
Konsulent i Climate Change and Sustainability Services EY

MSc Klimaendringer
Yvonne Fadnes
Konsulent i Climate Change and Sustainability Services EY

I krisepakkene for å hjelpe næringslivet gjennom koronakrisen har det i liten grad blitt stilt grønne krav til norske bedrifter. Klimaorienterte tiltak brukt i Tyskland under finanskrisen i 2008/2009 resulterte i økonomisk vekst og jobber på kort sikt og la grunnlaget for langsiktig innovasjon og grønn økonomisk vekst.

Koronakrisepakkene kan skape langsiktig verdi og omstilling

Koronakrisen har nok en gang vist at økonomien er meget sårbar for uforutsette hendelser. International Monetary Fund¹ (IMF) frykter at krisen kan koste verden over 90 billioner kroner i tapt økonomisk vekst. Koronapandemien har truffet norsk økonomi fra tre kanter: verden stenger ned og det påvirker vår eksportrettede økonomi, oljeprisen har falt dramatisk og våre

¹ <https://bit.ly/3d3UIO9>

egne tiltak mot pandemien har vist seg å ha store økonomiske konsekvenser. Ekspertene spår at pandemien kan vare hele 18–24 måneder² og konsekvensene dette har for verdensøkonomien, vil trolig være synlige enda flere år fremover i tid.

Krisepakker deles ut til næringslivet slik at bedriftene skal komme seg gjennom den tøffe økonomiske situasjonen, og i Norge er det blant annet vedtatt kontantstøtte for bedrifter og én milliard kroner til nye samferdselsprosjekter. Staten har så langt gitt klar-signal om investering i karbonfangst og -lagring i en av krisepakkene,³ men grønne krav stilles ellers i liten grad på tross av at vi fra tidligere kriser har lært at dette skaper langsiktig økonomisk verdi og sikkerhet. Forskning på krisetiltak under finanskrisen i 2008/2009 fra Tyskland⁴ viser at klimaorienterte tiltak ikke bare resulterte i økonomisk vekst og jobber på kort sikt, men også la grunnlaget for langsiktig innovasjon og grønn økonomisk vekst. Flere eksperter har advart mot å gi lettelse til oljebransjen⁵ ettersom det kan forsinke den grønne omstillingen som allerede er på vei.⁶ Det er estimert at klimakrisen vil koste samfunnet 386 milliarder dollar⁷ de neste årene og det er ingen tvil om at verdensøkonomien står overfor flere store kriser i frem-

tiden om ikke samfunnet blir bedre rustet enn det er i dag. Så langt har koronakrisen i Norge ført til krisepakker på 200 milliarder,⁸ men uten krav til klima og miljø.

Bærekraft må integreres i krisepakker og næringslivets satsninger

Når vi i EY rådgir næringslivet, er et viktig poeng at bærekraft må være integrert i alle aspekter for å sikre langsiktig verdiskaping. Vi ser at investorene gjør det samme når de i økende grad integrerer ESG-hensyn i sine investeringsanalyser. Den bærekraftige lønnsomheten kan tydelig sees gjennom for eksempel «bærekraftsfond», som har gjort det bedre enn markedet under koronakrisen.⁹ Disse fondene er mindre eksponert for utslippsintensiv industri, og etterspør også mer data på ESG-performance. Nøye utarbeidede ESG-strategier og mer omfattende risikohåndtering gjør selskapene bedre rustet til å «stå i stormen». Finansbransjen stiller langt mer omfattende miljøkrav i deres kriselån og investeringer og ligger derfor langt foran staten. IMF og OECD istemmer at bærekraft må integreres i møte med koronakrisen og at fokuset i større grad må være på gjenoppretting og ikke bare redning.¹⁰ IMF's leder er tydelig på at tiltak for å takle klimakrisen ikke bare er en bonus, men en nødvendighet.¹¹ Hun nevner spesifikke tiltak som å promotere grønn finans (f.eks. ved

bruk av statlige garantier til å mobilisere privat kapital for grønn investering), fase ut fossilsubsidier og å sette en pris på klimarisiko og på karbonutslipp.

Vi kan lære av det som har blitt gjort i andre land

I EUs Green Deal, EUs veikart til en bærekraftig økonomi, diskuteres nå omprioriteringer av satsningsområder i møte med korona, med fokus på å skape jobber. Grønne satsningsområder som prioriteres, inkluderer bygninger, hydrogen og elektrifisering.¹² Flere politiske beslutningstakere i Europa har foreslått å bruke EU Green Deal som en mal for økonomisk gjenoppretting. Sør-Korea har gjort nettopp dette, og lanserte nylig sin egen Green Deal som inkluderer vesentlige investeringer i fornybar energi, hydrogenstrategi, introduksjon av karbonskatt og utfasing av statlige investeringer i kull utenlands. Også gjennom sin krisepakke på 110 milliarder dollar vil Sør-Korea arbeide for en renere og grønnere økonomi. Det finnes flere indikasjoner på at en rekke andre land nå også akter å gjøre noe lignende. Flere velger å utnytte den unike muligheten de nå står overfor til å lære fra tidligere kriser og styre næringslivet i en grønnere, mer bærekraftig og motstandsdyktig retning som en respons på koronakrisen, og dermed stille mer forberedt for den stadig truende klimakrisen.

2 <https://bit.ly/3elsMpy>

3 <https://bit.ly/2ZCvkex>

4 <https://bit.ly/3c4XdyH>

5 <https://bit.ly/2TFpg16>

6 <https://bit.ly/3c2qPN7>

7 <https://bit.ly/2TEXXUM>

8 <https://bit.ly/3ecleFs>

9 <https://bit.ly/3gqRW7K>

10 <https://bit.ly/36vYZaJ>

11 <https://bit.ly/2X3ebJy>

12 <https://bit.ly/3en3NSq>

Canada stiller grønne krav til oljenæringen

Olje- og gassindustrien har slitt over hele verden som følge av lave priser og redusert etterspørsel.¹³ Canada er et land som, i likhet med Norge, er svært avhengig av oljeindustrien. Canadiske myndigheter har kunngjort sin plan for å hjelpe olje- og gassindustrien, hvor målet med tiltakene er å imøtekomme det kortsiktige likviditetsbehovet fra olje- og gasselskaper og å hjelpe dem i deres forsøk på å oppnå netto nullutslipp. Planen innebærer blant annet å finansiere opprydning av forlatte og inaktive olje- og gassbrønner og å etablere et statlig utslippsreduksjonsfond. En annen grunn betingelse i Canadas krisepakker er kravet om rapportering på klimarisiko. Her stilles det krav om at alle store bedrifter som mottar kriselån fra staten rapporterer i henhold til retningslinjene fra Task Force for Climate Related Financial Disclosures (TCFD).¹⁴ Tiltakene ventes å opprettholde eller opprette over 10 000 arbeidsplasser og har på generell basis blitt tatt godt imot av både næringen og miljøorganisasjoner.

Norske selskaper er svært utsatt for klimarisiko og rapporterer på dette i økende grad, men det er så langt ikke blitt stilt lignende krav til selskapene som har mottatt krisepakker i Norge. I EYs globale undersøkelse av børsnoterte selskapers klimarisikorrapportering for 2018¹⁵, viser det seg at det har vært begrenset utvikling hos selskaper på denne typen rapportering. Dersom Norge skulle se til Canadas eksempel, og stilt lignende krav til selskaper som mottar krisepakker, kan dette blant annet stimulere til økt bevisstgjøring og rapportering på klimarisiko blant norske selskaper.

Frankrike og Østerrike stiller grønne krav til flyselskapene

Air France har som flere andre flyselskaper slitt som en følge av de strenge reisetilstandene som ha fulgt koronapandemien. Franske myndigheters krisepakke til flyselskapet er et eksempel på miljøkrav

som kan stilles til selskaper for finansiell støtte.¹⁶ Noen av kravene som stilles er blant annet at Air France må kutte sine karbonutslipp og at 2 % av brenselet skal komme fra bærekraftige kilder innen 2025. Innenlandsflyvninger skal også reduseres drastisk og det skal investeres i nye fly med mindre utslipp. Dette er noen av kravene som stilles for at flyselskapet skal motta finansiell statlig støtte. Lignende krav har også blitt stilt til det østeriske flyselskapet Austrian Airlines. Østeriske myndigheter har vedtatt at spesifikke klimakrav skal medfølge all statlig støtte til flyselskapet.¹⁷ Blant alternativene som har blitt nevnt, er et løfte om å redusere kortdistanseflyvninger, økt samarbeid med jernbaneselskaper, økt bruk av miljøvennlig drivstoff og høyere skatt. Norske flyselskaper, deriblant Norwegian, har også slitt i kjølvannet av koronautbruddet, og har mottatt lånegaranti fra staten på flere milliarder kroner. Heller ikke her har norske myndigheter så langt valgt å stille grønne krav til selskapene.

Flere land diskuterer gjenoppbygging av økonomien i større grad enn redning

Andre eksempler kan også sees fra blant annet Pakistan.¹⁸ Her tilbyr myndighetene dem som har mistet jobben på grunn av nedstengninger som følger av koronautbruddet, lønn for å plante trær. Dette vil være som en del av Pakistans eksisterende initiativ om å plante milliarder av trær for å motvirke klimaendringene som har og fortsetter å ramme landet hardt. Kinas kommunistparti har oppfordret om å fremskynde utviklingen av blant annet jernbanenettverket og ladestasjoner for elektriske kjøretøy,¹⁹ mens indonesiske myndigheter har identifisert en ny lav-karbonvei som overskrider landets nåværende klimaforpliktelser og samtidig resulterer i en gjennomsnittlig vekst på over 6 % av BNP i årene frem til 2045.²⁰ Innen 2045 er det estimert at Indonesias foreslåtte lav-karbonløsning vil overgå økonomisk vekst med dagens strategi, samtidig som det vil

omfatte mer enn 15 millioner nye jobber som er grønne og betaler mer. Et annet eksempel er Litauen, hvor myndighetene har valgt å medfinansiere investeringsprosjekter for klimaendringer med rundt 50 millioner Euro.²¹

Grønne krisepakker er et springbrett for det grønne skiftet

Midlertidige nedganger i CO₂-utslipp har vist seg å gjerne etterfølges av enda sterkere økning i utslipp i de påfølgende årene. Dette, i kombinasjon med at det fokuseres mindre på klimatilstand i en akutt krisesituasjon slik som den vi befinner oss i nå, kan være katastrofalt for klimaarbeidet. Grønne krisepakker kan ha en positiv effekt på næringslivet både i lys av koronakrisen og den stadig truende klimakrisen. Det er tydelig at samfunnet har mye å vinne på å integrere bærekraft i alle sine krisepakker. Ifølge arbeids- og sosialminister Torbjørn Røe Isaksen er regjeringens viktigste oppgave ved siden av liv og helse, å sikre arbeidsplasser og et næringsliv for tiden etter krisen. Norge er i en spesiell situasjon ettersom økonomien og jobber er tett knyttet til oljenæringen, og grønne krisepakker kan derfor fungere som et springbrett og akselerere tempoet på grønn omstilling. Vi kan ta verdifull læring både fra tidligere kriser og andre land om at det er viktig å tenke langsiktig når vi skal navigere oss ut av denne og fremtidige kriser.

Finansminister Jan Tore Sanner har uttalt at koronakrisen vil bety at oljealderen avrundes raskere enn vi hittil har trodd, og han varsler en grønn omstillingspakke til næringslivet innen utgangen av mai. Et godt virkemiddel for å redusere de økonomiske effektene klimakrisen har og vil få i fremtiden, vil være integrerte krisepakker med et mer langsiktig perspektiv og fokus på grønn omstilling. Dette vil i så fall være et sterkt signal til norsk næringsliv om at fremtidens bedrifter er de som støtter opp under omstillingen til lavutslippssamfunnet.²²

13 <https://bit.ly/2Xwvstn>

14 <https://bit.ly/3c38j7h>

15 <https://go.ey.com/3c55KSe>

16 <https://reut.rs/3gqLVrE>

17 <https://bit.ly/3d5LwJf>

18 <https://bit.ly/2M1iFd7>

19 <https://bit.ly/2A5KBtV>

20 <https://bit.ly/3gnMZN9>

21 <https://bit.ly/3gq7nXh>

22 Denne artikkelen ble skrevet i midten av mai. Finansministeren har varslet at det vil komme en grønn omstillingspakke i slutten av mai.